

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-51-48>

УДК 336.67

Фісуненко Павло Анатолійович

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри девелопменту нерухомості,
фінансів, обліку та маркетингу,
Навчально-науковий інститут
«Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
Українського державного університету науки і технологій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1339-5860>

Булєєв Юрій Сергійович

аспірант,
Навчально-науковий інститут
«Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
Українського державного університету науки і технологій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9914-0043>

Pavlo Fisunenko, Yurii Bulieiev

Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture
The Ukrainian State University of Science and Technologies

**ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА:
ВПЛИВ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ****PRINCIPLES OF BUILDING
AN ENTERPRISE ECONOMIC SECURITY SYSTEM:
THE IMPACT OF TRANSFORMATIONAL CHANGES**

Анотація. Грунтуючись на матеріалах значного масиву наукової літератури з питань принципів побудови системи економічної безпеки підприємства зроблено висновок про існування суттєвого різноманіття авторських поглядів на питання, що досліджується. Сучасна економічна система України зазнає суттєвих змін під впливом трансформаційних процесів, зокрема через глобалізацію, цифровізацію та зміну регуляторного середовища. Ці зміни створюють нові виклики та загрози для економічної безпеки підприємств, що потребує адаптації існуючих підходів до управління ризиками. Зокрема, збільшується необхідність розробки системи економічної безпеки, яка буде здатною оперативно реагувати на динамічні зміни як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Актуальність теми полягає в необхідності перегляду базових принципів побудови таких систем з урахуванням трансформацій економічної системи, щоб суб'єкти господарювання могли ефективно функціонувати в умовах підвищеної невизначеності. Здійснено комплексний аналіз принципів побудови системи економічної безпеки підприємств з урахуванням трансформаційних змін сучасної економіки. На відміну від попередніх робіт, де окремі принципи розглядалися ізольовано або були інтегровані в менеджмент компанії, запропоновано новий підхід, що базується на системній інтеграції різних аспектів: реагуванні на загрози, адаптивності до зовнішніх змін, моніторингу економічного середовища. Авторська класифікація принципів дозволяє об'єднати загальні та специфічні підходи до економічної безпеки. Результати дослідження можуть бути використані у якості теоретичного підґрунтя для побудови більш адаптивних форматів систем економічної безпеки, здатних ефективно реагувати на динамічні зміни економічного середовища в умовах глобалізації та цифровізації.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, система економічної безпеки, цифровізація бізнесу, управління ризиками, моніторинг загроз.

Summary. Based on an extensive body of scientific literature on the principles of building an enterprise economic security system, the author concludes that there is significant diversity in authors' views on the issue under study. The current economic system of Ukraine is undergoing significant changes driven by transformational processes, particularly due to globalization, digitalization, and changes in the regulatory environment. These changes pose new challenges and threats to the economic security of enterprises, requiring the adaptation of existing risk management approaches. In particular, there is a growing need to develop an economic security system capable

of quickly responding to dynamic changes in both internal and external environments. The relevance of the topic lies in the necessity to revise the fundamental principles of constructing such systems, taking into account the transformations of the economic system, so that business entities can function effectively in conditions of increased uncertainty. A comprehensive analysis of the principles of building an economic security system for enterprises is conducted, considering the transformational changes in the modern economy. Unlike previous works, where individual principles were considered in isolation or integrated into the company's management, a new approach based on the systematic integration of various aspects is proposed: response to threats, adaptability to external changes, and monitoring of the economic environment. The author's classification of principles allows for the combination of both general and specific approaches to economic security. The results of the study can serve as a theoretical foundation for developing more adaptive formats of economic security systems capable of effectively responding to dynamic changes in the economic environment amid globalization and digitalization. For companies of all forms of ownership, economic security is a guarantor and a fundamentally important category of its activity. The main priority in ensuring a high level of economic security of enterprises is the formulation of the fundamental principles of building an appropriate system and their further adherence. The formation and implementation of strategic priorities for the development of the company as a whole depends on the correctness and completeness of the choice of appropriate principles.

Keywords: economic security of an enterprise, economic security system, business digitalization, risk management, threat monitoring.

Постановка проблеми. Зміни в глобальному економічному середовищі, зокрема цифрова трансформація, регуляторні нововведення та глобалізаційні процеси, створюють нові загрози для підприємств, що суттєво впливають на їхню економічну безпеку. У сучасних умовах вони зіштовхуються з викликами, що потребують системного підходу до захисту своїх економічних інтересів. Проблема полягає у відсутності єдиної методології для побудови систем економічної безпеки підприємства (далі – ЕБП), здатної відповідати сучасним викликам, що виникають у результаті трансформаційних змін. Постає питання розробки адекватних принципів, які враховують ці виклики і дозволяють суб'єктам господарювання функціонувати стабільно.

Для компаній усіх форми власності економічна безпека є гарантом та фундаментально важливою категорією його діяльності. Відсутність цього нівелює позитивні фінансові результати його діяльності, суттєво ускладнюючи процес прийняття управлінських рішень при реагуванні на зростання впливу економічних загроз. Основним пріоритетом у забезпеченні високого рівня економічної безпеки підприємств є формулювання основоположних принципів побудови відповідної системи та подальше дотримання їх. Від правильності та повноти обрання відповідних принципів залежить формування і реалізація стратегічних пріоритетів розвитку компанії в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогоднішній день більшість авторів вважають, що забезпечення ЕБП необхідно розглядати крізь призму аналізу принципів побудови відповідної системи. Досліджені принципи її побудови суттєво відрізняються між собою за змістом, основними характеристиками сутності та переліком переваг і недоліків. Відтак, абсолютно різними є авторські підходи, починаючи від класичних принципів [1–3] і до специфічних [4–6]. Їх дослід-

ження переважно лежить у площині різних авторських комбінацій та слабо розвивають економічну науку та напрями методологічного забезпечення щодо формування та відтворення особливостей обраної сфери діяльності та процесів менеджменту підприємств. У матеріалах наукових досліджень Васильєва О.В. та Мейти В.І. [7] виокремлюється сукупність семи основоположних принципів побудови ЕБП. Проте, більшість вчених наголошують на необхідності деталізації даного процесу та виокремленні більшої їх кількості. Андрієнко В.М. [8] розподіляє такі принципи на два види: загального та спеціального характеру. Такий розподіл акцентує увагу на формулюванні формалізовано закріплених принципів, відображаючи їх у ролі правової основи формування системи самого підприємства, а не його економічної безпеки. Це, на наш погляд, є обмеженим підходом, оскільки не враховує її специфіку як самостійного компонента.

Окрім дослідників, хоча й називають принципи однією зі складових системи безпечного функціонування компанії, однак, їх характеристика потребує подальшого розгляду та обґрунтування [6; 9]. Отже, з метою узагальнення основоположних принципів організації системи економічної безпеки підприємства необхідним є комплексний аналіз означеного проблемного питання та проведення окремого наукового дослідження в контексті виявлення сучасного їх переліку.

Метою статті є комплексний аналіз принципів побудови системи економічної безпеки підприємств в умовах трансформаційних змін економічного середовища. Це дослідження передбачає наступні завдання:

1. Провести критичний огляд існуючих наукових підходів до формулювання принципів ЕБП.
2. Розробити класифікацію принципів на основі сучасних тенденцій розвитку економічної безпеки.

3. Сформулювати рекомендації щодо адаптації систем до нових викликів, обумовлених цифровізацією, глобалізацією та регуляторними змінами.

Для досягнення мети дослідження необхідно вирішити такі завдання:

1. Визначити базові підходи до побудови систем економічної безпеки в науковій літературі.

2. Проаналізувати вплив сучасних трансформаційних змін на функціонування систем ЕБП.

3. Класифікувати та деталізувати принципи ЕБП, які є найбільш актуальними у сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження.

На основі аналізу сучасних підходів до побудови систем економічної безпеки підприємств виявлено, що більшість із них зосереджені на класичних принципах реагування на загрози та моніторингу економічного середовища. Однак, сучасні виклики, зокрема цифровізація та глобалізація ринків, вимагають розробки нових принципів для швидкої адаптації до технологічних змін, інтеграції з інформаційними системами безпеки та автоматизації процесів прийняття рішень. На відміну

від традиційних підходів, що зосереджені на статичних моделях управління ризиками, пропонується динамічна, яка включає в себе гнучкі інструменти реагування та системи швидкої обробки даних. Дана модель дозволяє підприємствам оперативніше змінювати стратегії безпеки в залежності від зовнішніх викликів і швидше реагувати на нові загрози.

У статті використано метод узагальнюючої матриці (синтез-матриці), що дозволяє систематизувати існуючі наукові підходи до побудови систем ЕБП на основі їх групування за основними критеріями (табл. 1).

Це дозволяє порівняти різні принципи, виявити розбіжності у їх трактуванні та об'єднати найкращі підходи для формування загальної системи економічної безпеки. Вибір методу зумовлений необхідністю аналізу великої кількості наукових підходів і побудови узагальненої структури, яка буде релевантною для сучасних умов трансформаційних змін. Для поглибленого аналізу також застосовано метод порівняння, який дозволив виявити відмінності між підходами до формулю-

Таблиця 1 – Перелік основоположних принципів організації системи ЕБП, згрупований за методом узагальнюючої матриці

| № з/п | Назва принципу | П.І.Б. автора, джерело | | | | | | | | |
|-------|---------------------------------------------------------------------------------|------------------------|-------------------------------|---------------|------------------|--------------------|------------------|---------------------|--------------------|----------------------------------|
| | | Андрієнко В.М. [8] | Васильєв О.В., Мейта В.І. [7] | Дуб Б.С. [11] | Іванова Н.С. [4] | Корецька О.В. [12] | Кузенко Т.Б. [9] | Корчєвська Л.О. [5] | Фісуненко П.А. [6] | Паліга Н.Б., Світлична Ю.В. [13] |
| 1 | Принцип всеохоплюючого реагування на економічні загрози різного характеру | | | + | | | + | + | + | + |
| 2 | Принцип моніторингу економічного середовища | + | + | | | | | + | + | |
| 3 | Принцип інтегрованості із системою менеджменту підприємства | | | + | | | + | + | + | + |
| 4 | Принцип адаптованості до зміни ступеню впливу факторів економічного середовища | + | | | | + | | + | + | |
| 5 | Принцип нівелювання впливу факторів оточуючого економічного середовища | | + | | | + | | | + | + |
| 6 | Принцип варіативності управлінських рішень | | + | | + | + | | | + | |
| 7 | Принцип достатності | + | + | | + | | + | + | | + |
| 8 | Принцип економічної доцільності | + | + | + | | | + | + | + | |
| 9 | Принцип компетентності | | + | + | + | + | | | + | + |
| 10 | Принцип упередженості реагування на загрози | + | | + | | | | | + | |
| 11 | Принцип обґрунтованості управлінських рішень | | | | + | | + | + | + | + |
| 12 | Принцип пріоритетності заходів попередження загроз | | + | + | + | | + | + | + | + |
| 13 | Принцип системності | + | | + | | + | + | + | | + |
| 14 | Принцип спрямованості на стратегічні вектори економічного розвитку підприємства | + | | + | | | | | + | |
| 15 | Принцип головування менеджменту в системі економічної безпеки | + | | | | | + | | | |
| 16 | Принцип своєчасності управлінських рішень | | + | + | | | + | + | + | |

вання принципів економічної безпеки. Використання системного підходу дозволило врахувати взаємозв'язки між різними елементами системи ЕБП, що забезпечило комплексне дослідження.

Вибір методу узагальнюючої матриці зумовлений необхідністю інтегрувати різноманітні підходи до побудови систем ЕБП, які часто відрізняються за змістом та характеристиками. Це дозволило структурувати інформацію та виявити ключові компоненти, що можуть бути застосовані для покращення функціонування системи безпеки в сучасних умовах трансформаційних змін.

У деяких матеріалах наукових досліджень автори отожднюють принципи побудови системи ЕБП з принципами менеджменту [10], що, на нашу думку, є помилковим за своєю суттю.

У матеріалах [3; 9; 10] зазначається, що достатнім для побудови ефективної системи економічної безпеки є обрання та забезпечення одного з відповідних принципів без врахування усієї їх сукупності. Відповідний підхід вважаємо неповним, оскільки для побудови системи ЕБП необхідним є врахування комплексу відповідних принципів.

Проаналізовані принципи в більшій мірі мають характер безсистемних наборів, які відрізняються за своєю суттю та змістом, також наявні розбіжності у визначенні та трактуванні принципів. Крім того, вони не враховують унікальності системи економічної безпеки по відношенню до кожного окремого суб'єкту господарювання. Незважаючи на те, що у науковій літературі вже існує низка підходів до формулювання розглянутих принципів, вони не завжди відповідають сучасним викликам, зумовленим глобальними економічними трансформаціями та швидкими технологічними змінами. Більшість з них фокусуються на класичних аспектах безпеки, але не завжди враховують новітні тенденції: цифровізацію, глобалізацію та потребу в оперативності прийняття рішень. Сучасні підприємства функціонують в умовах високої невизначеності, де темпи технологічних та ринкових змін значно перевищують ті, що були раніше. Цифровізація бізнес-процесів, нові моделі економічної взаємодії, а також підвищена конкуренція вимагають переосмислення підходів до безпеки. Традиційні принципи не завжди дозволяють забезпечити достатню гнучкість і швидкість реагування, необхідні для ефективної протидії сучасним загрозам.

На підставі аналізу наявних підходів до побудови систем ЕБП та враховуючи сучасні глобальні тенденції нами було розроблено новий набір принципів, що дозволяють бізнесу адаптуватися до швидких змін та впровадити інноваційні технології управління ризиками. Вони відображають комплексний та гнучкий підхід до побудови системи ЕБП, що також дозволяє проактивно передбачати майбутні виклики.

Наша пропозиція ґрунтується на таких ключових положеннях:

1. Підприємства мають здатність до декомпозиції своїх компонентів, що дозволяє чітко ідентифікувати вразливі місця в системі та підвищити ефективність управління економічною безпекою.

2. Трансформаційність систем безпеки є критичним фактором для адаптації до нових реалій, особливо в контексті діджиталізації та впровадження нових технологій.

3. Сучасні виклики вимагають від підприємств динамічності, що передбачає прийняття швидких, але стратегічно обґрунтованих рішень.

4. Варіативність у розробці управлінських рішень дозволяє обирати найкращі стратегії в умовах невизначеності, зменшуючи негативний вплив зовнішніх загроз.

5. Адаптивність і гнучкість є необхідними для того, щоб системи економічної безпеки могли швидко змінювати свої підходи в залежності від впливу нових факторів і ризиків.

Таким чином, запропоновані принципи не лише відображають сучасні реалії економічного середовища, але й дозволяють підприємствам створити систему, що відповідає вимогам швидко змінюваного та нестабільного ринку. Тепер розглянемо детальніше сутність кожного з цих принципів, що наведені на рис. 1.

1. Принцип декомпозиції суб'єктів та об'єктів полягає в детальній класифікації та вивченні всіх учасників системи ЕБП, включаючи як внутрішні (суб'єкти управління), так і зовнішні (контрагенти, постачальники, регулятори) об'єкти. Декомпозиція дозволяє розуміти як кожен елемент системи впливає на загальну безпеку підприємства та ідентифікувати критичні зони ризику. Це підвищує ефективність управління через створення чіткої картини взаємозв'язків та залежностей між компонентами системи. Крім того це допомагає точно оцінювати вразливі місця та оптимізувати ресурси на посилення слабких ланок у структурі суб'єкта господарювання.

2. Принцип трансформаційності. Врахування інноваційних технологій є важливим аспектом в сучасних умовах цифрової трансформації. Компанії, що адаптуються до нових умов за допомогою діджиталізації, мають більше можливостей для ефективного контролю та управління ризиками. Трансформаційність передбачає впровадження автоматизованих систем аналізу загроз, блокчейн-технологій для захисту даних, штучного інтелекту для прогнозування економічних ризиків. Інноваційні рішення значно скорочують час реакції на зміни в зовнішньому середовищі та дозволяють вчасно адаптувати стратегії безпеки.

3. Принцип динамічності підкреслює необхідність прийняття швидких та обґрунтованих управлінських рішень, які дозволяють підприєм-



Рисунок 1 – Перелік основоположних принципів побудови системи економічної безпеки підприємства

Джерело: сформовано авторами

ству не тільки вчасно ідентифікувати загрози, але й розробляти ефективні стратегії для їх нейтралізації.. Однією з ключових характеристик сучасних систем економічної безпеки є їх здатність швидко реагувати на зміни в економічному середовищі. Це вимагає розбудови систем постійного моніторингу та інтеграції з бізнес-процесами для мінімізації часу реагування.

4. Принцип варіативності полягає в розробці декількох альтернативних варіантів рішень для управління ризиками, що надає можливість обирати найбільш ефективні заходи залежно від ситуації та уникати жорстких стратегій, які можуть бути менш ефективними в умовах невизначеності. Підприємства, що впроваджують варіативні стратегії, мають більшу гнучкість у прийнятті управлінських рішень та можуть швидше адаптуватися до змін зовнішніх умов або непередбачених загроз.

5. Принцип адаптивності означає здатність системи ЕБП швидко змінювати свої стратегії відповідно до змін внутрішніх і зовнішніх факторів. Ті з них, що здатні швидко адаптувати свої процеси до нових ринкових умов або законодавчих змін, можуть значно знизити потенційні ризики. Цей принцип передбачає впровадження інструментів швидкої адаптації: сценарного планування, аналітики даних в реальному часі та гнучких систем управління ризиками.

6. Принцип економічної ефективності виходить з того, що економічна безпека повинна забезпечувати не лише захист підприємства, але й бути економічно ефективною. Витрати на її забезпечення мають бути пропорційними до рівня ризиків, з якими стикається суб'єкт господарювання. Оптимізація витрат може бути досягнута за рахунок автоматизації процесів, впровадження технологій моніторингу в режимі реального часу та використання прогнозувальних моделей для скорочення непотрібних витрат.

7. Принцип моніторингу. Основою для забезпечення ефективної системи економічної безпеки є безперервний моніторинг як зовнішнього середовища, так і внутрішніх процесів підприємства. Завдяки використанню сучасних технологій (передовсім, Big Data, машинного навчання та системи конкурентної розвідки) у компанії з'являється можливість оперативно виявляти потенційні загрози та мінімізувати вплив ризиків, а також прогнозувати майбутні тенденції.

8. Принцип комплексності означає, що не можна зосереджуватись лише на одному напрямі ризиків, нехтуючи іншими. Система ЕБП повинна враховувати як позитивні, так і негативні аспекти своєї діяльності. Це включає в себе аналіз усіх можливих джерел загроз: як зовнішніх (економічні зміни, конкуренція, регулювання), так і внутрішніх (кадрові проблеми, витоки інформації,

дефіцит ресурсів). Лише через комплексний підхід можна створити стійку систему захисту.

9. Принцип гнучкості передбачає постійну готовність до швидкої зміни стратегії безпеки в залежності від змін ступеню та характеру загроз. Така гнучкість системи є ключовою для її довгострокової ефективності і дозволяє підприємствам оперативно адаптувати свої заходи з урахуванням нових ризиків, що виникають внаслідок змін зовнішнього економічного чи політичного середовища. Ефективна система повинна мати вбудовані механізми для швидкого перегляду заходів захисту та безперервного функціонування навіть за умов раптових змін.

Таким чином, система ЕБП являє собою продукт цілеспрямованих зусиль менеджменту підприємства, ґрунтуючись на дотриманні основоположних принципів.

Висновки. В сучасних умовах економічних перетворень забезпечення формування високого рівня економічної безпеки підприємств носить першочерговий характер. Незважаючи на значну кількість робіт в означеній проблематиці, традиційні підходи до побудови систем ЕБП потребують суттєвої адаптації до нових економічних реалій.

Компанії, що впроваджують нові принципи економічної безпеки (автоматизацію управління ризиками, використання цифрових платформ для моніторингу та швидкого реагування на загрози тощо), демонструють вищу стійкість до зовнішніх викликів. Це дозволяє їм не лише захистити свої ресурси, а й розвивати стратегічні вектори у нових умовах глобалізації та цифрової трансформації.

Запропоновані в роботі принципи можуть бути використані в якості основи для розробки адаптивних систем економічної безпеки на підприємствах різних галузей. Це особливо актуально для великих корпорацій, що працюють у глобальному середовищі, де ризики часто змінюються під впливом технологічних, економічних і політичних факторів. Інструменти моніторингу та швидкого реагування на ризики можуть бути інтегровані в існуючі системи управління компанією, що дозволить зменшити витрати на управління ризиками та підвищити ефективність оперативного реагування на загрози. Результати дослідження мають не лише теоретичну цінність, але й можуть бути використані для вдосконалення практичних інструментів управління економічною безпекою підприємств.

Список використаних джерел:

1. Колісниченко П.Т. Принципи формування організаційно-економічного механізму забезпечення економічної безпеки підприємств малого та середнього бізнесу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. № 12 (1). С. 163–166.
2. Namliiev, Y. & Kacicka, G. Topical problems of regulating the economic activity of enterprises and developing a system of anticrisis management in market conditions. *New Knowledge Journal of Science*. 2022. Vol. 11. № 4. Pp. 5–12.
3. Дідик А.М., Кузьмін О.Є., Оргинський В.Л., Козаченко Г.В., Погорелов Ю.С., Ілляшенко О.В. Економічна безпека підприємства : підручник / за заг. ред А. М. Дідика. Львів : НУ «Львівська політехніка» : ТзОВ «Видавнича група «Бухгалтери України», 2019. 624 с.
4. Іванова Н.С. Сучасні принципи забезпечення ефективної системи економічної безпеки підприємства. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2011. № 7 (2). С. 57–61.
5. Корчевська Л.О. Система принципів забезпечення економічної безпеки підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. № 38. С. 44–49.
6. Фісуненко П.А. Забезпечення економічної безпеки підприємства: сутність, принципи, функції, методи, засоби. *Економічний простір*. 2019. № 152. С. 176–203.
7. Васильєв О.В., Мейта В.І. Формування системи управління економічною безпекою промислових підприємств. *Економічний аналіз: зб. наук. праць*. 2013. Т. 14, № 2. С. 5–18.
8. Андрієнко В.М. Сучасні підходи до формування системи економічної безпеки вітчизняних будівельних підприємств. *Вчені записки університету КРОК. Серія: Економіка*. 2014. № 37. С. 119–126.
9. Кузенко Т.Б. Планування економічної безпеки підприємства в умовах ринкової економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01. Київ : Європейський ун-т фінансів, інформаційних систем, менеджменту і бізнесу, 2004. – 18 с.
10. Згадова Н.С., Рогатіна Л.П., Губко В.І. Рейдерство в Україні – загроза економічній безпеці підприємств. *Економічний простір*. 2020. № 159. С. 49–52.
11. Дуб Б.С. Система економічної безпеки підприємства: поняття та структура. *Управління проектами та розвиток виробництва*. 2016. № 4 (60). С. 5–18.
12. Корецька О.В. Теоретичні підходи до управління фінансово-економічною безпекою підприємств портової галузі. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 15. С. 225–229.
13. Паліга Н.Б., Світлична Ю.В. Шляхи запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам економічній безпеці промислового підприємства. *Економіка промисловості*. 2011. № 1. С. 197–202.
14. Пілецька С.Т., Коритько Т.Ю., Кравчук Н.М. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 1 (42). С. 64–69.

References:

1. Kolisnichenko P. T. (2017) Pryntsypy formuvannia orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv maloho ta serednoho biznesu [Principles of forming an organizational and economic mechanism for ensuring the economic security of small and medium-sized businesses]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya : Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy*, vol. 12 (1), pp. 163–166. (in Ukrainian)
2. Namliiev, Y. & Kacicka, G. (2022) Topical problems of regulating the economic activity of enterprises and developing a system of anticrisis management in market conditions, *New Knowledge Journal of Science*, vol. 11, no. 4, pp. 5–12. Available at: https://science.uard.bg/index.php/newknowledge/article/view/940/pdf_379 (in Ukrainian)
3. Didyk A. M., Kuzmin O. E., Ortynsky V. L., Kozachenko G. V., Pogorelov Yu. S., Ilyashenko O. V. (2019) Ekonomichna bezpeka pidpriemstva : pidruchnyk [Economic security of the enterprise: textbook]. Lviv : NU “Lvivska politekhnika” : TzOV «Vydavnycha hrupa “Bukhhaltery Ukrainy”. (in Ukrainian)
4. Ivanova N. S. (2011) Suchasni pryntsypy zabezpechennia efektyvnoi systemy ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Modern principles of ensuring an effective system of economic security of an enterprise]. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu – Current problems of economic development of the region*, vol. 7, pp. 57–61. (in Ukrainian)
5. Korchevska L. O. (2012) Systema pryntsypiv zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [System of principles for ensuring the economic security of an enterprise]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti – Bulletin of the economy of transport and industry*, vol. 38, pp. 44–49. (in Ukrainian)
6. Fisunenko P. A. (2019) Zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva: sutnist, pryntsypy, funktzii, metody, zasoby [Ensuring the economic security of an enterprise: essence, principles, functions, methods, means]. *Ekonomichniy prostir – Economic Space*, vol. 152, pp. 176–203. (in Ukrainian)
7. Vasiliev O. V., Meita V. I. (2013) Formuvannia systemy upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu promyslovykh pidpriemstv [Formation of a management system for the economic security of industrial enterprises]. *Ekonomichniy analiz: zb. nauk. prats – Economic analysis: collection of scientific works*, vol. 14, no. 2, pp. 5–18. (in Ukrainian)
8. Andrienko V. M. (2014) Suchasni pidkhody do formuvannia systemy ekonomichnoi bezpeky vitchyznianskykh budivelnnykh pidpriemstv [Modern approaches to the formation of the system of economic security of domestic construction enterprises]. *Vcheni zapysky universytetu KROK. Seriya: Ekonomika – Academic notes of the KROK University. Series: Economics*, no. 37, pp. 119–126. (in Ukrainian)
9. Kuzenko T. B. (2004) Planuvannia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva v umovakh rynkovoi ekonomiky [Planning the economic security of an enterprise in the conditions of a market economy]: dys....kand. econom. nauk : 08.06.01. Kyiv: European University of Finance, Information Systems, Management and Business. (in Ukrainian)
10. Zgadova N. S., Rogatina L. P., Gubko V. I. (2020) Reiderstvo v Ukraini – zahroza ekonomichnii bezpetsi pidpriemstv [Raidering in Ukraine – a threat to the economic security of enterprises]. *Ekonomichniy prostir – Economic Space*, no. 159, pp. 49–52. (in Ukrainian)
11. Dub B. S. (2016) Systema ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva: poniattia ta struktura [The system of economic security of the enterprise: concept and structure]. *Upravlinnia proektamy ta rozvytok vyrobnytstva – Project management and production development*, no. 4 (60), pp. 5–18. (in Ukrainian)
12. Koretska O. V. (2017) Teoretychni pidkhody do upravlinnia finansovo-ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstv portovoi haluzi [Theoretical approaches to managing the financial and economic security of port industry enterprises]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky – Global and national economic problems*, no. 15, pp. 225–229. (in Ukrainian)
13. Paliha N. B., Svitlychna Yu. V. (2011) Shliakhy zapobihannia zovnishnim ta vnutrishnim zahrozam ekonomichnii bezpetsi promyslovoho pidpriemstva [Ways to prevent external and internal threats to the economic security of an industrial enterprise]. *Ekonomika promyslovosti – Economics of Industry*, no. 1, pp. 197–202. (in Ukrainian)
14. Piletska S. T., Korytko T. Yu., Kravchuk N. M. (2022) Mekhanizm zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Mechanism for ensuring the economic security of an enterprise]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy – Bulletin of Economic Science of Ukraine*, no. 1 (42), pp. 64–69. (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 13.12.2024